

ČESKÝ senior

Vydání pro Prahu a kraje Středočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký,
Královéhradecký, Pardubický a Jihočeský

STANISLAV ÚLOVEC

**Za pacienty jsem chodil pěšky
a nosil skleněné stříkačky**

+ Zajímavé téma + Tipy, kam se vydat + Luštění, kvíz i anekdoty

LÉKAŘ, KTERÉHO NEZASTAVILA ANI DEVADESÁTKA:

Za pacienty jsem chodil pěšky a nosil skleněné stříkačky

Narodil se v roce 1934 v malé šumavské vesnici na Klatovsku do skromných poměrů, kde otec kromě hospodářství pracoval v lese a maminka se starala o domácnost a dva syny. Vzpomíná na mobilizaci v roce 1938, na jednotřídku s přísným, ale skvělým učitelem i na to, jak si musel studium na gymnáziu vybojovat proti přání otce. Z vesnického chlapce, který po večerech doháněl učení po práci na poli, se stal lékař, který zasvětil celý život službě dětem i pacientům v pohraničí. O době, kdy se ještě využívalo skleněných stříkaček, až po práci na počítači z domova – tedy konkrétně z domova seniorů – jsme si povídali s lékařem Stanislavem Úlovcem.

TEXT A FOTO: MARTINA BURDA

V rozhovoru vypráví nejen o těžkých začátcích medicíny v pohraničí, ale i o tom, co mu dalo smysl, proč i ve svých 92 letech stále pracuje a co považuje za nejdůležitější v životě i v povolání lékaře.

Pane doktore, Vy jste ordinoval desítky let na Tachovsku. Jak můžete popsat atmosféru v pohraničí v době prvních let Vaší lékařské praxe?

Všeobecně v té době byly pohraniční okresy chudě obsazené lékaři, takže byly problémy s pokrytím všech lékařských služeb, a proto

dojížděly posily z Plzně, například i na Přimdu. Zdravotnictví v okrese Tachov mělo k dispozici staré, nevyhovující budovy. V době mého nástupu na Stříbrsko v roce 1959 a Tachovsko jsem byl tamním třetím terénním pediatrem. Spádová nemocnice s dětským oddělením byla v Plané u Mariánských Lázní, která byla v roce 1960 územní reorganizací přidělena do okresu Tachov, který pak měl zhruba 50 tisíc obyvatel.

Kdy se situace zlepšila?

Právě v roce 1960 nastoupil jako ředitel Okresního ústavu národního

zdraví doktor Kuba, jehož organizačním úsilím se podařilo stabilizovat personální obsazení a územní uspořádání zdravotnických služeb a zejména výstavba Polikliniky v Tachově s několika přestavbami Nemocnice v Plané. Postupně se počet pediatriů v té době rozšířil na 12 lékařů.

Jaká byla Vaše specializace a kolik jste musel denně prohlédnout pacientů?

Nejdříve jsem pracoval jako obvodní pediatr. V ordinacích v Boru a na Přimdě jsem měl na starosti 2 400 dětí včetně 16 poraden a ročních prohlídek v mateřských a základních školách. A k tomu přibýly ještě služby Lékařské první pomoci i 2–3 dny v týdnu. Počet vyšetřených v kurativní ordinaci býval kolem 40 dětí, následoval výjezd do poraden nebo škol, do ordinace na Přimdě a pak návštěvy v terénu. Málo toho nebylo. *(Směje se.)*

Zastával jste i nějaký další lékařský post?

Po 6 letech jsem se stal zástupcem primáře dětského oddělení a po zavedení nočních služeb na Oddělení klinické biochemie a hematologie jsem několik let pracoval

jako vedoucí. Pak jsem se vrátil na dětské oddělení jako zástupce. Po odchodu primáře jsem krátký čas pracoval jako primář dětského oddělení. Složil jsem 2 atestace z pediatrie. Deset let jsem taky pracoval jako ředitel OÚNZ s nutnou atestací z Organizace zdravotnictví a sociálních služeb.

Co jste dělal po převratu?

Od roku 89 jsem zbytek medicínské kariéry do starobního důchodu pracoval jako obvodní praktický lékař a ještě jsem aproboval z prak-

tického lékařství. Od roku 2000 jsem přešel na částečný úvazek na Posudkové oddělení ČSSZ v Tachově, kde pracuji na zkrácený pracovní úvazek doposud.

Myslíte, že dnešní lékaři to mají jednodušší?

V organizaci zdravotnictví se od roku 1989 mnoho věcí změnilo. Lékaři v terénu z větší části nemusí sloužit pohotovostní služby, zredukovaly se četné návštěvy v terénu. Mají volnost v získání pracovních míst, tím ale trpí obsazení neatrak-

tivních lékařských pracovišť mimo větší aglomerace. Mají výhodu a pro republiku nevýhodu možné práce v zahraničí. Velkou výhodou je digitalizace ve zdravotnictví, která je akceptována i terénními lékaři. Ale to vede k méně důkladnému používání starých klasických vyšetřovacích postupů, k rozhovoru s pacientem při obsluze počítače.

Jaké bylo hlavní náčiní, které jste nosil v lékařské brašně vždy při sobě?

Při návštěvách v terénu jsme používali kožené kufříky, které obsahovaly sadu injekčních a neinjekčních léků pro akutní ošetření, obvazový materiál, vyšetřovací pomůcky, na počátku opakovaně sterilizované skleněné stříkačky, později stříkačky plastové. V minulosti se pozvolna připravovala Rychlá zdravotnická pomoc. Situaci brzdil nedostatek vyškoleného personálu a nedostatečný vozový park.

Pamatujete si nějaký konkrétní případ, který Vám utkvěl v paměti a dodnes na něj vzpomínáte?

V paměti mám řadu konkrétních případů, těch hezkých i nepříjemných. Těch hezkých bylo více, zejména třeba i porod v sanitce nebo porody novorozenců na porodním sále. Ale hrůzným případem byla například autohavárie. Třeba jedna poblíž rozvadovské celnice, kde jsem s tím obyčejně vybaveným kufříkem měl ošetřit tři nebo čtyři osoby, než došla Rychlá zdravotnická služba a přistála helikoptéra.

Co je podle Vás na tomto povolání, lépe řečeno poslání, to nejhezčí?

Povolání zdravotníka nemá být provozováno jen jako pekuniární (finanční – pozn. red.) záležitost. Musí převažovat lidský pomocný vztah k jakémukoliv pacientovi a i k věcem veřejným. Nejhorším, co může být v oboru, je lhostejnost k trpícímu člověku.

Měl jste štěstí na fajn sestřičky?

Spolupracoval jsem se spoustou zdravotnického personálu. Na počátku byly sestrami ženy, které měly jen zdravotnické kurzy, nebylo dost sester s maturitou. Jak šel čas, situace se zlepšovala, přibývalo sester s maturitou, probíhalo doškolování vrchních i staničních sester. A osobně jsem měl štěstí na spolupracovnice, na obětavé sestry a porodní asistentky v terénu, nejvíce na babi Streberovou, která v zimě, v létě docházela s dětskou sestrou za novorozenci 4–5 km pěšky s velkou kabelou.

Jak a kde jste poznal ženu a kdy jste založili rodinu?

V tehdejší době byla pro lékaře povinná půlroční vojenská prezenční služba. A tak jsem byl povolán k vojenskému okruhu v Trenčíně a odtud k vojenskému útvaru do Senice nad Myjavou, kde jsem v podstatě dělal pediatra pro rodiny důstojníků a sloužil pohotovostní službu za místní starší pány lékaře. V tomto městě jsem poznal moji budoucí manželku, která pracovala jako zubní instrumentárka. V roce 1960 jsem se oženil a narodila se nám dcera.

Co dělá Vaše dcera dnes? A máte nějakého pokračovatele v rodině v oboru lékařství? Třeba vnučata či pravnoučata?

Dcera vystudovala též medicínu. Při studiích se seznámila s budoucím manželem, který je americkým profesorem historie. Ve Spojených státech pracuje již skoro 30 let jako praktická lékařka. Mám 2 vnuky, z nich jeden již studuje techniku a druhý se připravuje na vysokou školu.

Jak byste popsal Vaši pracovní kariéru?

Mám za to, že moje kariéra nebyla zrovna lehká, ale plně mě naplňovala.

Který lékařský obor byste doporučil dnešním medikům, aby si zvolili jako hlavní zaměření, a proč?

Myslím, že jsou dvě skupiny absolventů lékařství: ti, co mají vstřícný vztah k lidem a jsou schopni se dále lékařsky rozvíjet, a druhá skupina toužící po práci v klidnějším prostředí, ve výzkumu a podobně. Těm prvním bych doporučoval pokračovat v přípravě praktických všeobecných a dětských lékařů.

Jak vnímáte nedostatek lékařů v Plzeňském kraji?

Znám situaci v okrese Tachov. Obnova míst praktických lékařů se dle mého pohledu daří. Horší je to u odborných poliklinických služeb, protože tam se zase objevuje fenomén dojíždějících lékařů se zkrácením ordinačních hodin.

Vám je nyní přes 90 let. A stále ordinujete. Proč?

I ve svém věku pracuji jako posudkový lékař. Ostrou medicínu bych již po všech stránkách nebyl schopen plnit. Jinak pracuji na počítači formou home-office na zkrácený pracovní úvazek.

Většina lidí v tomto věku má už řadu zdravotních obtíží, Vám by ale člověk hádal o 20 let méně, jak

to děláte a co můžete poradit našim čtenářům a čtenářkám, aby jim zdraví sloužilo co nejdéle?

Shodou okolností jsem klientem sociálního zařízení a zdraví mi nadále slouží. Práce posudkového lékaře je svým způsobem nutná po stránce společenské, ale také medicínské a je často prací detektivní, protože jednoduché zdravotní postižení je dnes v dokumentaci popisováno neuvěřitelně rozsáhle díky možnostem digitalizace, někdy i zmateně. Stále se musím v něčem vzdělávat. Mám pocit, že dělám něco prospěšného. Tvrdím také, že jakákoliv fyzická a duševní práce a pohyb zlepšuje náladu a prodlužuje život a životní spokojenost. Podmínkou je minulé žití v dobrém životním stylu a vliv má i genetika rodu.

Co si myslíte o nyní velmi propagovaném otužování?

Jsou různé způsoby otužování. Má významný vliv na zlepšení obecné imunity. Je to starý způsob a severský názor na užití sauny říká, že kdo do sauny dojde, ze sauny vyjde.

Pokud byste mohl jít na večeři s kýmkoliv (žijící i již nežijící osobou), kdo by to byl a proč?

V první řadě by to byla manželka. Ze známých pak jen několik osob, které jsou schopny svobodně a v klidu diskutovat o odborných, ale i praktických tématech.

Vy nyní obýváte pokoj v domově pro seniory. Jak jste tu dlouho a chodí za Vámi pro rady třeba sousedé z patra nebo místní lékař?

V Senecuru pobývám již třetím rokem ve dvojlůžkovém pokoji. Nyní s pánem, který je velice ohleduplný a dobře spolu vycházíme. Lékařsky se v zařízení neangažuji, protože by to bylo v rozporu s provozním řádem. Pokud někdo aktivně přijde s dotazem, rád radou pomohu...